

rõhutades, et töökohapõhist õpet tuleks edendada ja reguleerida, sealhulgas sotsiaaldialoogi kaudu, et tagada selle kvaliteet, pakkuda töökohapõhistele õppijatele ja ettevõtetele hüvesid ja kaitset ning suurendada töökohapõhise õppe atraktiivsust potentsiaalsete töökohapõhiste õppijate ja tööandjate, sealhulgas mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate jaoks,

meenutades inimõiguste ülddeklaratsiooni, kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti ning majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelise pakti sätteid,

rõhutades ILO tööalaste aluspõhimõtete ja põhiõiguste 1998. aasta deklaratsiooni (muudetud 2022. aastal), ILO sotsiaalse õigluse ja õiglase globaliseerumise 2008. aasta deklaratsiooni (muudetud 2022. aastal), hargmaiste ettevõtete ja sotsiaalpoliitika põhimõtete kolmepoolse deklaratsiooni (muudetud 2022. aastal), kestlike ettevõtete edendamist käsitlevate 2007. aasta järelduste ning töö tulevikku käsitleva ILO sajanda aastapäeva deklaratsiooni (2019) olulisust kvaliteetse töökohapõhise õppe edendamise ja kõigi töökohapõhiste õppijate tõhusa kaitse jaoks, pidades eelkõige silmas põhjalikke muutusi töömaailmas,

meenutades muude oluliste ILO õigusaktide sätteid, eelkõige tööhõivepoliitikat käsitlevat 1964. aasta konventsiooni (nr 122) ja soovitusi (nr 122), inimressursside arendamist käsitlevat 1975. aasta konventsiooni (nr 142), tööhõivepoliitika (lisasätete) 1984. aasta soovitusi (nr 169), eratööhõivebüroode 1997. aasta konventsiooni (nr 181), inimressursside arendamist käsitlevat 2004. aasta soovitusi (nr 195) ja mitteametlikult majanduselt ametlikule majandusele üleminekut käsitlevat 2015. aasta soovitusi (nr 204),

olles otsustanud võtta vastu teatavad kvaliteetset töökohapõhist õpet käsitlevad ettepanekud, mis on istungjärgu neljas päevakorrapunkt, ning olles otsustanud, et need ettepanekud esitatakse soovitusel vormis,

võtab 16. juunil 2023 vastu järgmise soovitusel, mida võib nimetada kvaliteetset töökohapõhist õpet käsitlevaks 2023. aasta soovitusel:

I. Mõisted, kohaldamisala ja rakendusvahendid

1. Käesolevas soovitusel kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (a) mõistet „töökohapõhine õpe“ tuleks mõista kui hariduse ja koolituse vormi, mida reguleeritakse töökohapõhise õppe lepinguga, mis võimaldab töökohapõhisel õppijal omandada kutsealal töötamiseks vajalikud pädevused struktureeritud ja tasustatud või muul viisil rahaliselt hüvitatud koolituse kaudu, mis hõlmab nii töökohapõhist kui ka väljaspool töökohta toimuvat õpet ning mille tulemusel omandatakse tunnustatud kvalifikatsioon;
- (b) mõistet „vahendaja“ tuleks mõista kui üksust, mis ei ole vastuvõttee ettevõtte ega haridus- ja koolitusasutus ning mis koordineerib töökohapõhise õppe pakkumist või toetab või abistab töökohapõhise õppe pakkumisel;
- (c) mõistet „töökohapõhise õppe eelne programm“ tuleks mõista kui programmi, mille eesmärk on aidata potentsiaalsetel töökohapõhistel õppijatel arendada oma pädevusi, et parandada nende valmisolekut töökohas või täita ametlikke töökohapõhise õppe alustamise nõudeid;
- (d) mõistet „varasemate õpingute arvestamine“ tuleks mõista kui kvalifitseeritud töötajate poolt läbi viidavat protsessi, mille käigus tehakse kindlaks, dokumenteeritakse, hinnatakse ja tõendatakse isiku formaalse, mitteformaalse või informaalsete õppimise käigus omandatud pädevusi, tuginedes kehtestatud kvalifikatsioonistandarditele.

2. Käesolevat soovitusi kohaldatakse töökohapõhise õppe suhtes kõigis ettevõtetes ja majandussektorites.
3. Liikmed võivad käesoleva soovitusi sätteid jõustada siseriiklike õigusnormide, kollektiivlepingute, poliitikate ja programmide või muude siseriiklike õigusaktide ja tavadega kooskõlas olevate meetmetega.
4. Liikmed peaksid käesoleva soovitusi sätteid rakendama tööandjate ja töötajate esindusorganisatsioonidega konsulteerides.

II. Kvaliteetse töökohapõhise õppe õigusraamistik

5. Liikmed peaksid lisama kvaliteetse töökohapõhise õppe oma haridus-, kutseõppe-, elukestva õppe ja tööhõivepoliitikasse ning seda edendama.
6. Liikmed peaksid kehtestama kvaliteetse töökohapõhise õppe õigusraamistiku ning kvalifikatsiooniraamistikud või -süsteemid, et hõlbustada töökohapõhise õppe käigus omandatud pädevuste tunnustamist. Kvaliteetse töökohapõhise õppe raamistike, süsteemide, poliitika ja programmide kavandamise, rakendamise, järelvalvesse ja hindamise tuleks kaasata tööandjate ja töötajate esindusorganisatsioonid.
7. Liikmed peaksid looma või määrama ühe või mitu töökohapõhise õppe reguleerimise eest vastutavat avaliku sektori asutust, milles peaksid olema esindatud tööandjate ja töötajate esindusorganisatsioonid.
8. Liikmed peaksid tagama, et pädevatel asutustel on selgelt määratletud kohustused, nad on piisavalt rahastatud ja töötavad tihedas koostöös teiste asutuste või institutsioonidega, kes vastutavad hariduse ja koolituse reguleerimise või pakkumise, tööinspeksiooni toimingute, sotsiaalkaitse, tööohutuse ja tervishoiu ning avaliku ja erasektori tööturuteenuste eest.
9. Liikmed peaksid võtma kasutusele protsessi, milles osalevad tööandjate ja töötajate esindusorganisatsioonid, et teha kindlaks, kas kutseala sobib kvaliteetseks töökohapõhiseks õppeks, võttes arvesse järgmist:
 - (a) sellel kutsealal töötamiseks vajalikud pädevused;
 - (b) töökohapõhise õppe asjakohasus selliste pädevuste omandamise vahendina;
 - (c) selliste pädevuste omandamiseks vajaliku töökohapõhise õppe kestus;
 - (d) praegune ja tulevane nõudlus oskuste järele ja tööhõivepotentsiaal sellel kutsealal;
 - (e) tööandjate ja töötajate organisatsioonide kutse-, koolitus- ja tööturualased eksperditeadmised;
 - (f) mitmesugused uued kutsealad ning arenevad tootmisprotsessid ja -teenused.

- 10.** Liikmed peaksid tööandjate ja töötajate esindusorganisatsioonidega konsulteerides kehtestama vastavalt vajadusele kvaliteetse töökohapõhise õppe kutse- või üldstandardid, võttes meetmeid, millega nähakse muu hulgas ette:
- (a) töölevõtmise vanuse alampiir vastavalt töölevõetava isiku vanuse alammäära 1973. aasta konventsioonile (nr 138) ning lapsele sobimatu töö ja muu talle sobimatu tegevuse viivitamatu keelustamise 1999. aasta konventsioonile (nr 182);
 - (b) tööohutuse ja töötervishoiu vastavalt tööohutuse ja töötervishoiu 1981. aasta konventsioonile (nr 155) ning tööohutuse ja töötervishoiu konventsiooni edendamise raamistiku 2006. aasta konventsioonile (nr 187);
 - (c) kõik töölevõtmiseks vajalikud haridusalased kvalifikatsioonid, haridustasemed või varasemad õpingud;
 - (d) töökohapõhiste õppijate, tööandjate, haridus- ja koolitusasutuste ning vahendajate kohustused;
 - (e) töökohapõhiste õppijate järelevalve kvalifitseeritud töötajate poolt ja sellise järelevalve laad;
 - (f) sobiv tasakaal töökohapõhiste õppijate ja töötajate vahel töökohal, et tagada edukad töökohapõhise õppe programmid ja piisav järelevalve, võttes samal ajal arvesse vajadust vältida töötajate asendamist ja edendada töökohapõhist õpet mikro-, väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes;
 - (g) töökohapõhise õppe eeldatav minimaalne ja maksimaalne kestus;
 - (h) ulatus, mil määral võib töökohapõhise õppe eeldatavat kestust lühendada varasemate õpingute või töökohapõhise õppe ajal tehtud edusammude alusel;
 - (i) õpiväljundid ja õppekavad, mis põhinevad asjakohastel kutsealastel pädevustel, töökohapõhiste õppijate haridus- ja koolitusvajadustel ning tööturu vajadustel;
 - (j) sobiv tasakaal väljaspool töökohta toimuva ja töökohapõhise õppe vahel;
 - (k) juurdepääs kutsenõustamisele ja karjäärinõustamisele ning vajaduse korral muudele tugiteenustele enne töökohapõhist õpet, selle ajal ja pärast seda;
 - (l) õpetajatelt, instruktoritelt, töökohasisestelt koolitajatelt ja muudelt töökohapõhises õppes osalevatelt ekspertidelt nõutav kvalifikatsioon ja kogemused;
 - (m) sobiv tasakaal töökohapõhiste õppijate ja õpetajate vahel, võttes arvesse vajadust tagada kvaliteetne haridus ja koolitus;
 - (n) omandatud pädevuste hindamise ja tõendamise kord;
 - (o) töökohapõhise õppe edukal läbimisel omandatav kvalifikatsioon.
- 11.** Liikmed peaksid võtma meetmeid, et tagada õiglane ja läbipaistev protsess, mille abil saab töökohapõhise õppija nõusolekul korraldada töökohapõhist õpet rohkem kui ühes ettevõttes, kui seda peetakse töökohapõhise õppe lõpuleviimiseks vajalikuks.
- 12.** Liikmed peaksid ette nägema tingimused, mille alusel:
- (a) ettevõtted võivad pakkuda töökohapõhist õpet;
 - (b) haridus- ja koolitusasutused võivad pakkuda väljaspool töökohta toimuvat ja töökohapõhist õpet;
 - (c) vahendajad võivad koordineerida töökohapõhise õppe pakkumist ning toetada ja abistada töökohapõhise õppe pakkumisel.
- 13.** Liikmed peaksid võtma meetmeid, et pidevalt:

- (a) arendada ja tugevdada valitsusasutuste, tööandjate ja töötajate organisatsioonide ning haridus- ja koolitusasutuste suutlikkust;
- (b) tugevdada vastuvõtivate ettevõtete koolitussuutlikkust;
- (c) suurendada õpetajate, instruktorite, töökohasiseste koolitajate ja muude töökohapõhises õppes osalevate ekspertide pädevust.

14. Liikmed peaksid võtma meetmeid tagamaks, et pädevad asutused jälgivad ja hindavad korrapäraselt töökohapõhise õppe süsteeme ja programme. Järelevalve ja hindamise tulemusi tuleks kasutada süsteemide ja programmide vastavaks kohandamiseks ja parandamiseks.

III. Töökohapõhiste õppijate kaitse

15. Liikmed peaksid võtma meetmeid, et austada, edendada ja rakendada tööalaseid aluspõhimõtteid ja -õigusi seoses töökohapõhise õppega.

16. Liikmed peaksid võtma meetmeid tagamaks, et töökohapõhised õppijad:

- (a) saavad piisavat tasu või muud rahalist hüvitist, mida võib suurendada töökohapõhise õppe eri etappides, et kajastada kutseoskuste järkjärgulist omandamist;
- (b) ei ole kohustatud töötama tundidel, mis ületavad siseriiklikes õigusaktides ja kollektiivlepingutes sätestatud piiranguid;
- (c) omavad õigust puhkusele, saades piisavat tasu või muud rahalist hüvitist;
- (d) omavad õigust töölt puududa haiguse või õnnetusjuhtumi tõttu, saades piisavat tasu või muud rahalist hüvitist;
- (e) omavad õigust tasustatud rasedus- ja sünnituspuhkusele või isapuhkusele ja vanemapuhkusele;
- (f) omavad juurdepääsu sotsiaalkindlustusele ning emaduse kaitsele;
- (g) võivad kasutada ühinemisvabadust ning neile on tagatud kollektiivläbirääkimiste õiguse tõhus tunnustamine;
- (h) saavad kaitset ja koolitust tööohutuse ja -tervishoiu ning diskrimineerimise, vägivalla ja ahistamise valdkonnas;
- (i) omavad õigust saada hüvitist tööga seotud vigastuste ja haiguste korral;
- (j) omavad juurdepääsu tõhusale kaebuste ja vaidluste lahendamise mehhanismile;
- (k) omavad õigust isikuandmete kaitsele.

IV. Töökohapõhise õppe leping

17. Liikmed peaksid tagama, et töökohapõhist õpet reguleerib kirjalik leping, mis on sõlmitud töökohapõhise õppija ja vastuvõtva ettevõtte või avalik-õigusliku asutuse vahel, ning mille võib juhul, kui see on siseriiklike õigusnormidega lubatud, allkirjastada ka kolmas isik, näiteks haridus- või koolitusasutus või vahendaja.

18. Liikmed peaksid tagama, et töökohapõhise õppe leping:

- (a) määratleb selgelt lepingupoolte vastavad rollid, õigused ja kohustused;
- (b) täpsustab, kus töökohapõhine õpe toimub;
- (c) ei sisalda ühtegi sätet, mis piiraks töökohapõhise õppija võimalusi liikuda tööturul pärast töökohapõhist õpet;

- (d) sisaldab sätteid, mis käsitlevad töökohapõhise õppe kestust, tasu või muud rahalist hüvitist ja selle maksmise sagedust, tööaega, puhkeaega, vaheaegu, pühasid ja puhkust, tööohutust ja -tervishoidu, sotsiaalkindlustust, vaidluste lahendamise mehhanisme ja töökohapõhise õppe lepingu lõpetamist;
 - (e) määrab kindlaks pädevused, tunnistused või kvalifikatsioonid, mis tuleb omandada, ning mis tahes täiendava haridusalase toe, mida tuleb pakkuda;
 - (f) registreeritakse pädeva asutuse kehtestatud tingimustel;
 - (g) allkirjastatakse töökohapõhise õppe alguses;
 - (h) juhul kui töökohapõhine õppija on alaealine, allkirjastatakse töökohapõhise õppija nimel vanema, eestkostja või seadusliku esindaja poolt või vanema, eestkostja või seadusliku esindaja nõusolekul töökohapõhise õppija poolt, nagu on nõutud siseriiklikes õigusnormides.
19. Liikmed peaksid tööandjate ja töötajate esindusorganisatsioonidega konsulteerides välja töötama töökohapõhise õppe näidislepingu, et hõlbustada järjepidevust, ühtsust ja nõuete täitmist.

V. Võrdsus ja mitmekesisus kvaliteetses töökohapõhises õppes

20. Liikmed peaksid võtma meetmeid, et edendada võrdsust, mitmekesisust ja sotsiaalset kaasatust töökohapõhises õppes, võttes eelkõige arvesse ühte või mitmesse haavatavasse rühma või haavatavas olukorras olevasse rühma kuuluvate isikute olukorda ja vajadusi.
21. Liikmed peaksid võtma asjakohaseid meetmeid, et edendada soolist võrdõiguslikkust ja tasakaalu töökohapõhise õppe kõigis aspektides, sealhulgas seoses juurdepääsuga töökohapõhisele õppele.
22. Liikmed peaksid võtma tõhusaid meetmeid töökohapõhiste õppijate suhtes esineva diskrimineerimise, vägivalda, ahistamise ja ärakasutamise ennetamiseks ja kõrvaldamiseks ning tagama juurdepääsu asjakohastele ja tõhusatele õiguskaitsevahenditele.
23. Liikmed peaksid aktiivselt edendama töökohapõhist õpet täiskasvanutele ja kogunud isikutele, kes soovivad vahetada valdkonda või kutseala, täiendada oma oskusi või suurendada oma tööalast konkurentsivõimet, et edendada täielikku, produktiivset ja vabal valikul põhinevat tööhõivet.
24. Liikmed peaksid võtma meetmeid, et edendada juurdepääsu kvaliteetsele töökohapõhisele õppele, et hõlbustada edukat üleminekut mitteametlikult majanduselt ametlikule majandusele ja ebakindlalt töölt turvalisele, inimväärsele tööle, mis tagab juurdepääsu sotsiaalkindlustusele ja töökaitsele.

VI. Kvaliteetse töökohapõhise õppe edendamine

25. Liikmed peaksid tööandjate ja töötajate esindusorganisatsioonidega konsulteerides võtma meetmeid kvaliteetse töökohapõhise õppe edendamiseks soodsa keskkonna loomiseks, sealhulgas:
- (a) töötades välja ja rakendades strateegiaid, seades riiklikke eesmärgi ja eraldades piisavaid vahendeid kvaliteetseks töökohapõhiseks õppeks;
 - (b) lõimides kvaliteetse töökohapõhise õppe riiklikesse arengustrateegiatesse ning haridus-, kutseõppe, elukestva õppe ja tööhõivepoliitikasse;
 - (c) luues valdkondlike või kutsealaste oskustega tegelevad asutused, et hõlbustada kvaliteetse töökohapõhise õppe rakendamist;

- (d) töötades välja ja säilitades tugevad mehhanismid, nagu tööturu infosüsteemid ning korrapärased konsultatsioonid tööandjate ja töötajate esindusorganisatsioonidega, et hinnata praegust ja tulevast nõudlust oskuste järele, eesmärgiga kavandada või kohandada vastavalt töökohapõhise õppe programme;
 - (e) rakendades tõhusaid ja jätkusuutlikke rahastamismudeleid;
 - (f) pakkudes stiimuleid ja tugiteenuseid;
 - (g) töötades välja tugevad järelevalvemehhanismid, sealhulgas pädeva asutuse poolt andmete kogumine töökohapõhises õppes püsimise, töökohapõhise õppe lõpetamata jätmise ja töökohapõhises õppes edu saavutamise määrade kohta, et hinnata rahastamismudelite ja stiimulikavade tõhusust kvaliteetse töökohapõhise õppe loomisel;
 - (h) hõlbustades tõhusaid avaliku ja erasektori partnerlusi, et toetada kvaliteetset töökohapõhist õpet riiklikus õigusraamistikus;
 - (i) toetades vajaduse korral vahendajaid, kes koordineerivad töökohapõhise õppe pakkumist või toetavad või abistavad töökohapõhise õppe pakkumisel;
 - (j) suurendades korrapäraste ajavahemike järel teadlikkust ja korraldades reklaamikampaaniaid, et parandada kvaliteetse töökohapõhise õppe mainet ja atraktiivsust, rõhutades töökohapõhise õppe eeliseid töötajatele, noortele, peredele, õpetajatele, karjäärinõustajatele, tööandjate ja töötajate organisatsioonidele ning tööandjatele, eelkõige mikro-, väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele;
 - (k) suurendades teadlikkust töökohapõhiste õppijate õigustest, toetustest ja kaitsest;
 - (l) luues vajaduspõhiseid töökohapõhise õppe eelseid programme, milles keskendutakse ühte või mitmesse haavatavasse rühma või haavatavas olukorras olevasse rühma kuuluvate isikute töökohapõhises õppes osalemise, seal püsimise ja edu saavutamise määrade tõstmisele;
 - (m) hõlbustades töökohapõhiste õppijate juurdepääsu täiendavale kutseõppele ja muudele haridusvõimalustele;
 - (n) pakkudes paindlikke õppimisvõimalusi ja karjäärinõustamist, et toetada liikuvust, elukestvat õpet ning oskuste ja kvalifikatsioonide ülekantavust;
 - (o) arendades, toetades ja julgustades mentorluse kaasamist töökohapõhise õppe programmidesse;
 - (p) kasutades uusi tehnoloogiaid ja uuenduslikke meetodeid töökohapõhise õppe tõhususe ja kvaliteedi parandamiseks;
 - (q) edendades töökohapõhist õpet rohelise majanduse ja õiglase üleminekuga seotud valdkondades, et levitada teadmisi ja arendada oskusi, mis on suunatud töö tulevikule.
- 26.** Liikmed peaksid edendama elukestva õppe, oskuste omandamise, ümberõppe ja täiendõppe kultuuri, sealhulgas seoses põhioskustega.
- 27.** Liikmed peaksid tööandjate ja töötajate esindusorganisatsioonidega konsulteerides võtma meetmeid, et hõlbustada üleminekut mitteametlikult majanduselt ametlikule majandusele, et:
- (a) tugevdada mikro-, väikeste ja keskmise suurusega majandusüksuste suutlikkust, hõlbustades juurdepääsu ettevõtluse arendamise ja finantsteenustele, parandades tööohutust ja töötervishoidu ning edendades õpetamis- ja koolitusmeetodeid ning käsitöölise tehnilist ja ettevõtluspädevust;

- (b) tagada, et töökohapõhistel õppijatel on juurdepääs väljaspool töökohta toimuvale õppele ning nad võivad täiendada oma töökohapõhist õpet teistes ettevõtetes või vajaduse korral vahendajate kaudu;
- (c) tugevdada mikro-, väikeste ja keskmise suurusega majandusüksuste ühenduste suutlikkust, sealhulgas rahalise toetuse kaudu, et parandada töökohapõhise õppe kvaliteeti;
- (d) võtta kasutusele protsess, et arvestada asjakohaseid varasemaid õpinguid, sealhulgas juhul, kui need on omandatud mitteametlikus majanduses, ning soodustada üleminekukursuste korraldamist.

VII. Rahvusvaheline, piirkondlik ja riiklik koostöö kvaliteetse töökohapõhise õppe valdkonnas

28. Liikmed peaksid võtma meetmeid, et:

- (a) tõhustada rahvusvahelist, piirkondlikku ja riiklikku koostööd ning vahetada teavet heade tavade kohta kvaliteetse töökohapõhise õppe kõigis aspektides;
- (b) teha koostööd, et pakkuda töökohapõhistele õppijatele laiendatud õppimisvõimalusi ja arvestada töökohapõhise õppe programmide või varasemate õpingute käigus omandatud pädevusi;
- (c) luua tõhusaid partnerlusi kvaliteetsete töökohapõhise õppe programmide edendamiseks, sealhulgas kolmepoolsete riiklike, valdkondlike või kutseoskustega tegelevate asutuste, ülemaailmsete ja piirkondlike liitude ning töökohapõhise õppe võrgustike kaudu;
- (d) edendada töökohapõhise õppe kvalifikatsioonide tunnustamist riiklikul, piirkondlikul ja rahvusvahelisel tasandil.